

Bunaden som nasjonalt symbol er en konstruksjon selv om den bygger på lokale tradisjoner, skriver **TERJE ØSTIGÅRD**.

Bunaden som nasjonalt symbol

BUNADEN er Norges nasjonaldrakt. Sammen med flagget og fedrelandssangen er bunaden symbolet på det norske. Disse symbolene er ikke kun norske, men også del av en internasjonal ideologi tilpasset nasjonale formål.

I en verden av nasjonalstater må alle land ha flagg, nasjonalsang og nasjonale drakter som brukes ved internasjonale anledninger, som for eksempel OL og i FN. Nasjonale symboler er derfor representative for en nasjon fordi de markerer forskjeller til andre nasjoner som bruker samme symboler. Når nye nasjonalstater opprettes, tilpasser de seg dette formspråket.

Bunaden som nasjonalt symbol kan ses i et slikt perspektiv. På 1800-tallet hadde de tradisjonelle folkedraktene begynt å gå ut av bruk og folk ville gå med mer tidsriktige motekjoler og dresser. Bunadsbevegelsen ville derimot bygge videre på folketradisjonene og var en del av en større nasjonal bevegelse, som på slutten av 1800-tallet ønsket å skape en nasjonal identitet. Bondekulturen representerte det «norske» og å kle seg i folkedrakter ble et nasjonalt symbol.

HARDANGERBUNADEN er kalt Norges «nasjonaldrakt», men i prosessen med å definere lokale folkedrakter som nasjonaldrakter var det viktig å ta opp flere lokale drakttradisjoner enn kun kvinnedrakten fra Hardanger. Hulda Garborg var sentral i utformingen av nasjonale bunader. I heftet *Norsk Klædebunad*, som er en klassiker først utgitt i 1903 og siden i utvidet utgave i 1917, etablerer Garborg synet på bunader som siden har vært dominerende. Enkelte trekk i folkedraktene skulle videreutvikles og dyrkes frem, mens andre aspekter ble tatt bort.

Bunaden som et nasjonalt symbol forutsetter ikke en streng likhet til lokale folkedrakter, og i mange tilfeller er det relativt frie komposisjoner. I dag kan bunader deles inn i fem kategorier, som kan være delvis overlappende:

1. Bunader representerer siste ledd i ei folkedraktutvikling.
2. Bunader med utgangspunkt i ei folkedrakt som er gått ut av bruk, men ikke glemte.
3. Bunader som er systematisk rekonstruert på bakgrunn av gamle folkedrakter ut fra kriterier som samme område, periode og tilhørighet til drakttype.
4. Bunader lagd med utgangspunkt i et tilfeldig og mangelfullt, gammelt draktmateriale.
5. Bunader som er delvis eller fritt komponert, eller som har inkorporert mønstre fra andre ting enn klær.

TERJE ØSTIGÅRD

post.doc v/Unifob Global, Universitetet i Bergen

KONSTRUERT: Bunaden som nasjonalt symbol, er en konstruksjon selv om den bygger på lokale tradisjoner.

BUNADEN som nasjonalt symbol er en konstruksjon selv om den bygger på lokale tradisjoner. En nasjonal tradisjon overskrider og inkorporerer eksisterende tradisjoner, og nasjonale symboler skal representere fellesskapet mellom borgere i et land. Slik sett er det ingenting tradisjonelt «norsk» ved bunadene samtidig som de er med å definere det norske.

MANGFOLDET i en overordnet enhet er inkluderende. De om lag 200 ulike bunadstypene som fins i Norge representerer dette mangfoldet i den nasjonale ideologien som bunadene er del av. Konstruksjonen av

FAKTA

BUNADEN

- Hulda Garborg (1862-1934) var pionér i utformingen av bunaden.
- Bunad- og folkedraktrådet ble opprettet i 1947.
- Hardangerbunaden er den mest «tradisjonelle».
- Det er ca. 200 ulike bunader i Norge.
- Det nasjonale innholdet er del av et internasjonalt formspråk.

bunadstradisjonen viser også at den norske identiteten blir tilpasset møtet med fremtiden i et internasjonalt formspråk i en globalisert verden.

Oslomakten og skjevfordeling

BA HAR saumfart partiprogrammene, og funnet at Ap, Frp, H og SV ikke nevner Bergen med ett eneste ord. Ifølge BA går derimot Oslo igjen som egen post i flere av partienes programmer.

BA mener det er på tide at de politiske partiene får øynene opp for den skjeve maktfordelingen og den geografiske skjevdelingen av offentlige ressurser. Det er Sp helt enig med BA sin leder om.

Senterpartiet går til valg på å sette tak på statlige arbeidsplasser i Oslo. Under alle regjeringene har vi sett en jevn økning i statlige arbeidsplasser i Oslo. Nå er tallet kommet opp i nærmere 40 000. Senterpartiet mener Oslo har fått nok, og at vekst i statlige arbeidsplasser nå må skje i andre deler av landet.

Vi har også programfestet at alle storbyer skal få etablert rusakuttmottak, slik Oslo har fått statlige midler til. Vi har programfestet helhetlige bydelssatsinger i andre storbyer, ikke bare i Groruddalen.

SENTERPARTIET har desentralisering av makt, kapital og bosetting som en grunnleggende verdi for samfunnsutviklingen. At de store politiske partiene er Oslo-sentrerte i sine programmer, er bekymringsfullt. For har man bundet seg i programmet til spesifikke tiltak i Oslo, er man forpliktet til å jobbe aktivt for disse. Da blir det mindre å fordele til resten av landet.

Skjevdelingen på alle politikkområder vil altså kunne fortsette om ikke Senterpartiet er med og bremser for sentraliseringen og den skeive maktfordelingen.

● **Kjersti Toppe**

er 1.-kandidat for Sp, Hordaland

Farlige skippere og oljesøl

SKANDALEN utenfor Langesund har aktualisert oljeverndebatten, og godt er det.

Oljevernberedskapen kan ikke bli god nok, men vi kan strekke oss mot det optimale. Vi må først og fremst «feie for egen dør» og få på plass en miljøvernminister som ikke har hele fokuset på verdens klimapolitikk og lar våre nærområder bokstavelig talt seile sin egen sjø.

Jeg er bekymret for hva et sekunda sjømannskap og grådige rederier kan stille i stand av nærmest ubotelige skader langs kysten. En trehundretusentonner i fjærsteinene vil merkes.

JEG ER også litt skremt over den selvråderetten rederi og skipper bringer for dagen i kritiske situasjoner; Har jeg forstått det riktig, kan skipperen avslå hjelp eller forebyggende tiltak fra bukser eller slepebåt når lokal ekspertise finner det nødvendig grunnet ekstremvær, motorstans eller andre kritiske situasjoner.

Påmønstring av los er lovpålagt, men det er ikke mye denne kan gjøre alene hvis faren for havari er overhengende så lenge skipperen, gjerne etter press fra rederiet, avslår kostnadene ved assistanse av bukserbåt.

Her må jo våre politikere markere sin suverenitet og bidra til, enten å få endret, eller få plass et internasjonalt lovverk i tråd med den utviklingen vi har sett de siste årene.

Med økt oljeutvinning på gang i kystnære områder, kan jeg ikke skjønne annet enn at våre politikere må iverksette tiltak for at vi fremdeles kan være trygge på at skipstrafikken blir styrt av norske interesser.

● **Trond Rørvik Larsen**

Mer debatt - BLA OM

Radiobølgerprisrekord

DEN NYE lokale stasjonen Radiobølgen er sannelig en ensformig affære. Nå har de sendt samme program hver kveld i flere uker – dette kaller de «sommerradio!». En og samme samleplate har visstnok hengt seg fast i spilleren. Dette er flaut! Nærmest skandaløst!

Dette må også være norgesrekord i repriser.

Såvidt jeg husker, er dette de samme folkene som tidligere sto for Radio Taber-

naklet – som også presterte å sende samme søndagsmorgen-program i flere år.

Det må være tillatt å si at hvis en redaksjonsstab ikke gidder å legge litt mer arbeid i å drive en radio, er tiden inne til å sette inn nye folk som tar ansvar. Og når den samme staben endatil anmoder lytterne om økonomiske bidrag, ja da...!

● **Anton Kristian Petterson,**
Kleppesø

Vettløyse

SENTRALT i Åsane står gateløys svært ofte på døgnet rundt. Det er betydelig mange lyspunkt, og såleis sløsing med energi og fellesskapets ressurser.

Send administrasjonen i BKK og Bergen rådhus ut av kontora sine. Kan hende me får ein permanent stoppar for bevisst eller ubevisst vettløyse.

● **Einar Olai Simonsen,**
Ulset